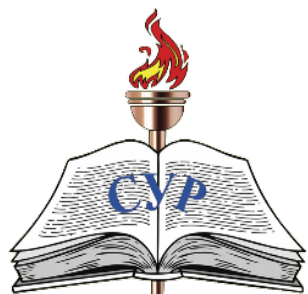


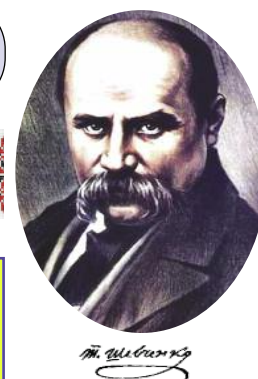
Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXIV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 19-20/ ЖОВТЕНЬ 2024 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.



Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії



ГОЛОСУЙТЕ!

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

ПАЛАТА ДЕПУТАТІВ

Рухаймося далі разом!



СУР



МАРІЯ
САБО-КОНДРЕЙ

ІРИНА ЛЮБА
ГОРВАТ

МИКОЛА-МИРОСЛАВ
ПЕТРЕЦЬКИЙ

ІЛЛЯ
САУЧУК

ВАСИЛЬ
ПАСЕНЧУК

ЛУЧІКА
ГЕРМАН

ЗА МАЙБУТНЄ, В ЯКОМУ ГОЛОС
КОЖНОГО ПОЧУТИЙ

СОЮЗ
УКРАЇНЦІВ
РУМУНІЇ,
10

СТРАТЕГІЧНИХ
НАПРЯМКІВ
ДІЯЛЬНОСТІ

Читайте на 7 стор.

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Привітання Миколи-Мирослава Петрецького з початком нового навчального року у ВНЗ

Голова СУР Микола-Мирослав Петрецький привітав студентів та викладачів з початком нового навчального року у вищих навчальних закладах Румунії. «Початок нового навчального року є хвилюючим моментом для кожного з вас, а також для всієї нашої спільноти. Як голова Союзу українців Румунії, я пишаюся амбітністю рішучістю українських студентів, які вирішили здійснити свої мрії у великих університетських центрах Румунії. Кожен з вас є надихаючим прикладом для наслідування для інших молодих людей в нашій спільноті, ви є прикладом досконалості», – написав голова СУР у своєму посланні у перший день нового навчального року у ВНЗ Румунії.

Представник українців у Палаті депутатів додав, що Союз українців Румунії завжди був поруч зі студентами, підтримуючи їх усіма можливими способами. «Протягом багатьох років я брав активну участь у зміні законодавства, щоб полегшити вам доступ до престижних університетів країни. Більше того, ми в Союзі подбали про те, щоб, з якими б викликами не зіткнулися, ви мали реальну підтримку, чи то йдеться про забезпечення житлом, покриття витрат на оренду або роботу в СУР, щоб ви могли зосередитися на тому, що дійсно є найважливішим – на навчанні», – зазначив Микола-Мирослав Петрецький.

Голова СУР висловив переконання, що хоча шлях, який обрали молоді українці, є непростим, завдяки наполегливій праці та завзятості їм вдасться утвердитися як особистості та фахівці, які зроблять честь українській спільноті в Румунії.

«Кожен ваш успіх є досягненням для всіх нас, і я закликаю вас

продовжувати вірити у свої сили, залишатися згуртованими та максимально використовувати можливості, які вам пропонуються», – додав пан Петрецький.

«Вітаю вас за вашу рішучість та сміливість переслідувати свої мрії! Від себе особисто та від Союзу українців Румунії бажаю вам успішного та незабутнього навчального року. Ми пишаємося вами і запевняємо, що наша підтримка завжди буде безумовною», – сказав Микола-Мирослав Петрецький.



Привітання Голови СУР з нагоди Всесвітнього дня освіти (учителя)

Щороку 5 жовтня ми відзначаємо Всесвітній день освіти (учителя). Цей день має особливе значення і є доброю нагодою замислитися над роллю освіти у вихованні особистості, розвитку суспільства та еволюції людства загалом.

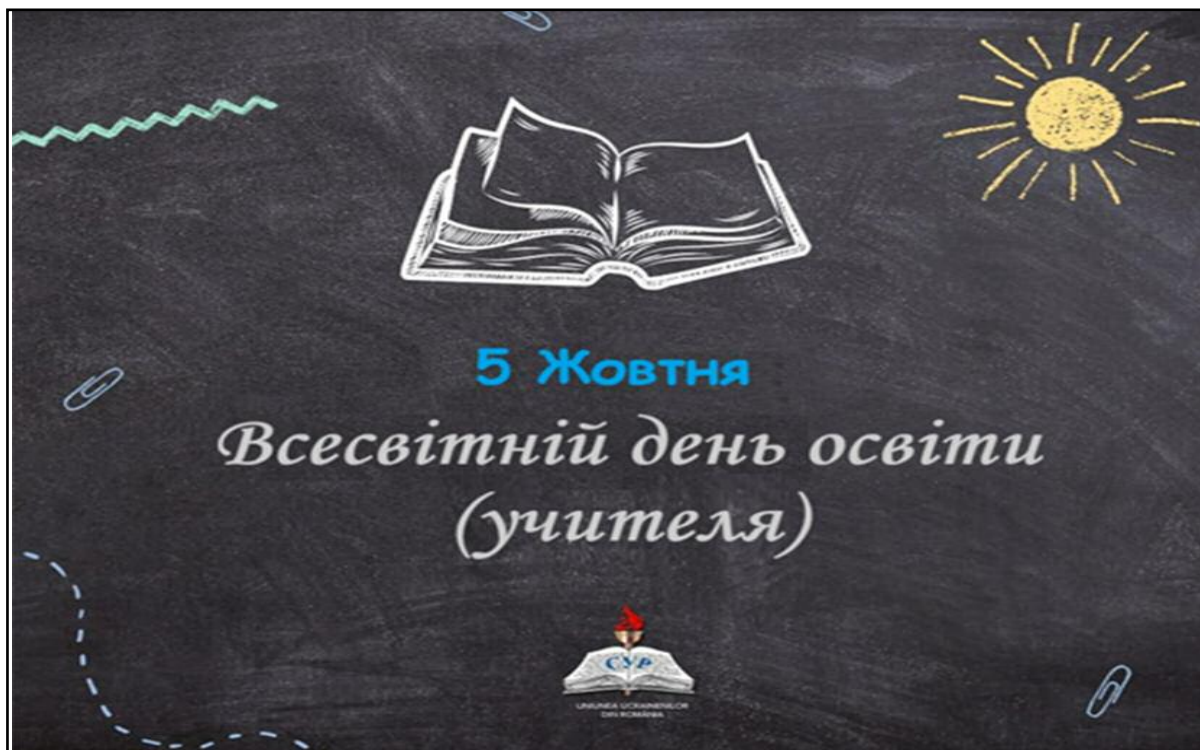
Освіта приносить безліч переваг усім, хто бере участь в навчальному процесі: вчителям, учням, батькам, і робить вирішальний внесок у розвиток кожної людини, спільнот, частиною яких ми є, і кожної нації. Від якості освіти значною мірою залежить гармо-

нійний соціо-емоційний розвиток та становлення особистості кожної людини, пізнання фундаментальних цінностей суспільства – добра, істини, справедливості, свободи, віри тощо. Водночас освіта означає толерантність, відкритість, прийняття відмінностей, розуміння розмаїття в багатоклітинному суспільстві та визначає рівень демократичності держави.

Для Союзу українців Румунії освіта за найвищими стандартами, особливо рідною мовою, є одним з головних пріоритетів. СУР підтримує україномовну освіту в усіх її формах, модернізуючи та оснащуючи дитячі садки та школи, стимулюючи академічну успішність учнів, полегшуючи доступ до середньої та вищої освіти для молоді з малозабезпечених верств населення, а також підтримуючи та мотивуючи вчителів. Це має величезне значення для збереження та розвитку культурної та мовної ідентичності української спільноти Румунії.

У цей день ми подумки поруч із сотнями тисяч українських дітей з числа біженців або внутрішньо переміщених осіб, чиє право на освіту було зруйноване майже трьома роками війни. Близько 3800 навчальних закладів були пошкоджені російськими бомбардуваннями, 365 з них повністю зруйновані. Ми й надалі будемо поруч з ними!

Усі ми прагнемо процвітаючого і толерантного, солідарного та інклюзивного суспільства, з якісною освітою для всіх дітей, адже тільки освічене суспільство є сильним і вільним.



З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Делегація СУР на чолі з Миколою-Мирославом Петрецьким взяла участь у Дні української культури в Республіці Молдова

У суботу, 5 жовтня, голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, у супроводі чисельної делегації, взяв участь у заходах, організованих у Кишиневі з нагоди Дня української культури в Республіці Молдова, на запрошення Голови Національного конгресу українців Республіки Молдова Дмитра Лекарцева.

На офіційному відкритті заходу були присутні також Віцепрем'єр-міністр, Міністр закордонних справ Республіки Молдова Михайл Попшой, Голова Парламентської групи дружби Республіка Молдова – Україна Оазу Нантой, Тимчасовий повірений у справах Посольства США в Республіці Молдова Данієла ДіП'єро, Тимчасовий повірений у справах Посольства України в Республіці Молдова Наталія Сіренко, Президент Світового Конгресу Українців (СКУ) Павло Грод та Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Лубінець.

Як голова Союзу українців Румунії, депутат Парламенту Румунії та віцепрезидент СКУ справах Східної Європи, Микола-Мирослав Петрецький звернувся з вітальним словом та подякою до організаторів та учасників Дня української культури в Республіці Молдова, підкресливши, що такі заходи є надзвичайно важливими, оскільки вони дозволяють визначити та обговорити питання, що становлять спільний інтерес. Він також подякував молдовській владі за підтримку української спільноти в Республіці Молдова.

Під час заходу в Кишиневі голова СУР взяв участь у дебатах на тему «Розширення можливостей громади заради сталого майбутнього Молдови», де наголосив на необхідності стимулювання співпраці між місцевими органами влади в наших країнах. Він зазначив, що найбільші можливості для розвитку відкриває близькість Молдови до Європейського Союзу, який є найбільшим інвестором в економіку сусідньої країни.

На ЄС припадає 81,5% прямих іноземних інвестицій в економіку Молдови, причому Європейський Союз пропонує численні фонди та гранти у всіх сферах - від

сільського господарства до державних послуг, від електроенергетики до засобів масової інформації, від транспортної інфраструктури до експорту продукції. Євро-

тися, – заявив Микола-Мирослав Петрецький.

Представник українців у Парламенті Румунії розповів, що СУР має численні приклади передової практики у цій сфері, сприяв налагодженню прямих контактів між місцевими органами влади Румунії та України, а також розробив проекти з європейськими фондами вартістю в десятки мільйонів євро. «Наш досвід у цій сфері може бути корисним для української спільноти в Молдові, оскільки він базується на європейських проектах, яким ми реалізували на місцевому рівні між Румунією та Україною. Наприкінці жовтня відбудеться масштабний румунсько-молдовсько-український економічний форум з питань бізнесу та реконструкції в Україні. Ми детально представимо там наші проекти і впевнений, що цей форум стане чудовою практичною платформою для співпраці між СУР та українською спільнотою в Молдові», – додав він.

Водночас Микола-Мирослав Петрецький підкреслив надзвичайну важливість продовження європейського шляху Молдови. Зазначив, що Європейський Союз забезпечує найвищий рівень захисту прав національних меншин, а українці Республіки Молдова матимуть в Європейському Союзі найбезпечніше місце для збереження своєї ідентичності. Він нагадав, що українці Румунії були в авангарді зусиль, спрямованих на зближення Румунії з ЄС, брали активну участь у цьому процесі та прийнятті важливих політичних рішень, а також користувалися і користуються перевагами вступу до ЄС.

Голова СУР висловив переконання, що громадяни Республіки Молдова також можуть повною мірою насолоджуватися перевагами Європейського Союзу, ставши його частиною, не залишаючи домівки, не шукаючи кращого життя у великих європейських столицях. «Європейська мрія може бути побудована в Республіці Молдова і час покаже, що європейська мрія в Республіці Молдова не гірша за європейську мрію в будь-якому іншому західному місті.

(Закінчення на 4 стор.)



пейські кошти знаходяться на відстані одного кліку і потрібен мінімальний досвід у написанні проектів, щоб їх отримати. Союз українців Румунії має великий досвід у написанні проектів і готовий ним поділи-

Посол Румунії в Україні взяв участь у проєкті «Шевченко єднає»

Посол Румунії в Україні Александру Віктор Мікула приєднався до проєкту «Шевченко єднає», організованого у Києві на честь 190-річчя КНУ імені Тараса Шевченка. З цієї нагоди відбулася презентація ювілейного видання «Заповіту» Та-

раса Шевченка мовами народів світу. За словами організаторів, це видання є символом ідей Шевченка, які знаходять відгук у серцях людей різних країн і культур.

Александру Віктор Мікула подякував за можливість долучитися до відзначення 190-річчя Університету. «З великим інтересом

спостерігаю, як інституція з такою багатою історією, університет-надбання, продовжує залишатися молодим, генерувати сучасні смисли, бути центром академічного життя країни». Посол відзначив, що мав за честь читати вірші Шевченка, зокрема й українською, а нині – бачити результат спільної праці. Румунський дипломат прочитав румунською та українською мовами «Буває, іноді старий...» – вірш Тараса Шевченка, написаний ним 1849 року у Раїмі (Казахстан).

Проєкт «Шевченко єднає» об'єднав дипломатів багатьох країн, які читали поетичні твори Тараса Шевченка на відомих локаціях Університету Шевченка у 210-ту річницю з дня народження Кобзаря та 190-ту річницю з дня створення Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Загалом участь у проєкті взяли 17 Надзвичайних і Повноважних Послів різних країн.

Звучали поезії азербайджанською, арабською, в'єтнамською, іспанською, киргизською, литовською, нідерландською, німецькою, португальською, румунською, словацькою, словенською, угорською, туркменською, хорватською та українською мовами. Кожну екранну історію супроводжував оригінальний музичний трек, створений саме для цього проєкту, де мелодика української бандури єднається з гармоніями і темпоритами національних інструментів тієї чи іншої країни.

Василь КАПТАРУ



Делегація СУР на чолі з Миколою-Мирославом Петрецьким взяла участь у Дні української культури в Республіці Молдова

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

Ми, українці Румунії, сповна реалізували свою європейську мрію вдома, не виїжджаючи за межі країни», – зазначив лідер українців Румунії. Микола-Мирослав Петрецький також згадав про історичну можливість, яку зараз мають українці Молдови разом з українцями України, стати частиною однієї великої європейської родини. «Після багатьох десятиліть і століть страждань ми разом, усі українці регіону, опинимося в сильній і процвітаючій Європі, спільному просторі

миру і розвитку. Для українців Румунії Європейський Союз вже є домом, а переваги та можливості, які ЄС пропонує європейським громадянам, є величезними – від миру та безпеки до процвітання та високого рівня життя», – наголосив голова СУР.

Він також нагадав, що «Румунія є найкращим другом і сусідом України та Республіки Молдова, румунська держава має свіжий досвід європейської інтеграції, вона ближча до культурної та духовної моделі Східної Європи, і саме тому підтримка Румунії була та є надзвичайно важливою для України та Республіки Молдова, особливо зараз, в умовах збройної агресії біля

наших кордонів. Відносини між Румунією та Республікою Молдова перебувають на відмінному рівні, безпрецедентному з моменту проголошення незалежності Республіки Молдова. Підтримка Румунією Республіки Молдова є безумовною, на благо всіх молдовських громадян, незалежно від етнічної приналежності, мови чи релігії».

Наприкінці Микола-Мирослав Петрецький сказав, що одностайна оцінка Світового Конгресу Українців (регіональним віцепрезидентом якого має честь бути) полягає в тому, що українська спільнота в Молдові має історичну можливість наблизитися до Європейського Союзу. «Ми будемо дуже раді, якщо українці Молдови скористаються нею і чекаємо на них в Європейському Союзі! Але потрапити туди вони зможуть лише тоді, коли зроблять історичний вибір з думкою про європейське майбутнє своїх дітей!» – підсумував голова Союзу українців Румунії.

До складу делегації Союзу українців Румунії також увійшли: Перший заступник голови СУР, голова Сучавської філії Ілля Савчук, заступник голови СУР, голова Бухарестської філії Михайл Трайста, Перший заступник голови СУР Богдан Мойсей, Генеральний секретар СУР, Голова Сату-Марської філії Ірина-Люба Горват, заступник голови СУР Іоан Рекало, Старший радник СУР Костел Іліє, радник СУР Думітру Стулянек, асистент менеджера Андрея Мірела Мирза та асистент менеджера Міхаєла Ністор.



Зустріч з послами США та України у Сігету Мармацієй

У четвер, 3 жовтня, представники Союзу українців Румунії, на чолі з головою СУР, депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким взяли участь у зустрічі з Послом Сполучених Штатів Америки в Румунії пані Кетлін А. Кавалек та Послом України в Румунії паном Ігорем Прокопчуком, які відвідали Педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка в місті Сігету Мармацієй.

У зустрічі також взяли участь мер міста Сігету-Мармацієй Васіле Молдован, генеральний шкільний інспектор Марамурського повітового шкільного інспекторату Михайл Космін Поп, заступник генерального шкільного інспектора Філіп-Дан Андрей, директорка українського ліцею Лукреція Семенюк, шкільні інспектори української меншини у Марамурському, Су-

чавському, Тіміському та Ботошанському повітах, а також вчителі.

Принадно Микола-Мирослав Петрецький розповів, що Союз українців Румунії є єдиною організацією, яка справді відстоює інтереси української спільноти в Румунії, яка представлена у Парламенті Румунії та має численні філії і місцеві організації в усіх повітах і населених пунктах де компактно проживають етнічні українці. Завдяки своїй діяльності та проектам у всіх сферах, СУР сьогодні є зразком ефективної роботи для інших організацій громадян, що належать до національних меншин Румунії, – сказав він.

Голова СУР підкреслив, що освіта рідною мовою є пріоритетом для будь-якої спільноти, яка прагне кращого майбутнього, а СУР підтримує українську освіту,

оснащуючи школи, стимулюючи успішність учнів, полегшуючи доступ до середньої та вищої освіти для молоді з неблагополучних верств населення тощо. Також СУР був і залишається поруч з директорами та вчителями в їхній благородній місії виховання нових поколінь, збереження, розвитку та утвердження мовно-культурної ідентичності шляхом популяризації української мови, – зазначив Микола-Мирослав Петрецький.

Він також розповів про участь СУР у підтримці українських переселенців від початку повномасштабного російського вторгнення в Україну. СУР також сприяє інтеграції біженців у румунське суспільство, залучаючи їх до діяльності своїх філій та місцевих організацій, – сказав пан Петрецький, – навівши як приклад нещодавнього відкриття приміщення СУР у Констанці, де проживає друга за чисельністю громада українських біженців після Бухареста.

Микола-Мирослав Петрецький також підкреслив, що СУР надає особливого значення зміцненню економічних зв'язків між Румунією та Україною, нагадавши про нещодавню поїздку чисельної делегації до Івано-Франківська для участі у другому Міжнародному форумі «Івано-Франківська область - надійний партнер».

Одне з наших побажань - підтримувати і розвивати нинішні чудові відносини між місцевими адміністраціями, між діловими колами українських областей та сусідніх повітів Румунії, між членами української громади в Румунії та її партнерами в Івано-Франківській області та інших регіонах України і Республіки Молдова, – наголосив голова Союзу українців Румунії.

www.uur.ro



Глава МЗС Румунії в ООН: Потрібно посилювати ППО України

росія продовжує завдавати цілеспрямованих ударів по цивільній інфраструктурі України і важливо зміцнювати оборону сусідньої країни, до чого Румунія також долучилася, передавши систему Patriot, – заявила міністерка закордонних справ Лумініца Одобеску в інтерв'ю агентству AGERPRES. Глава румунського МЗС взяла участь у Генеральній Асамблеї ООН в Нью-Йорку, де Румунія підтримала Формулу миру президента України Володимира Зеленського.

У зв'язку з цим пані Одобеску заявила, що будь-який мир в Україні має бути «справедливим миром», заснованим на міжнародному праві та Статуті ООН, а саме на дотриманні суверенітету, територіальної цілісності та незалежності України. Міністерка повідомила, що вона обговорила з країнами-партнера-

ми та союзниками питання атак безпілотників по об'єктах в Україні, поблизу кордону з Румунією.

«Атаки росії тривають, атаки по цивільній інфраструктурі, по енергетичній інфраструктурі (України - ред.), тому дуже важливо зміцнювати українську протиповітряну оборону, що Румунія вже зробила, передавши систему Patriot. А українська сторона високо оцінила це рішення. Як ви бачили, перший свій візит новий міністр закордонних справ (України - ред.) здійснив до Бухареста. Проблеми на румунському кордоні були обговорені не лише з українськими партнерами, але й з нашими партнерами по НАТО, державним секретарем (Антоні - ред.) Блінкеном та іншими колегами», – сказала Лумініца Одобеску.

Вона також нагадала, що нещодавно торговельне судно, яке перевозило зерно, було атаковане росією ракетою в Чорному морі: «Це впливає на безпеку судноплавства, свободу судноплавства і грубо порушує міжнародні правила», – сказала глава румунського зовнішньополітичного відомства.

Василь КАПТАРУ

Візит глави МЗС України до Бухареста

Міністр закордонних справ України Андрій Сибіга у середу, 18 вересня, здійснив офіційний візит до Румунії, на запрошення своєї румунської колеги Лумініци Одобеску. Поряд денний переговорів був зосереджений на нинішній стадії та перспективах розвитку двосторонніх відносин, а також на необхідності посилення політико-дипломатичного діалогу в контексті останніх подій в європейському та євроатлантичному просторах. Глави МЗС двох судніх країн провели у Бухаресті предметний обмін думками щодо розвитку подій у розв'язаній російською федерацією війні проти України, виокремивши основні виклики, на які Україна має відповісти у найближчий період.

На спільній прес-конференції Лумінца Одобеску заявила, що Румунія і надалі буде поруч з Україною. «Румунія і надалі стоятиме пліч-о-пліч з Україною, пропонуючи свою повну, багатовимірну і послідовну підтримку українській справі в її законній боротьбі з російським агресором. Ми перебуваємо на 937-му дні цієї агресивної війни, розв'язаної росією без жодної причини. Щодня ми бачимо, як грубо порушується заснований на правилах міжнародний порядок, як щодня жертвами воєнних злочинів стають безвинні мирні жителі, жінки та діти. Але це також 937 днів доказів мужності та патріотизму Збройних сил і населення України. Стільки ж днів героїчного опору проти зловживань держави-агресора. Стільки ж днів захисту права України обирати власну долю в умовах демократії, свободи та процвітання.»

Глава МЗС Румунії передала захоплення румунської сторони мужньою боротьбою України та українського народу, який бореться також за безпеку і стабільність усього європейського континенту. Вона підтвердила повну підтримку у захисті незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України, а також на шляху європейської інтеграції та подальшого процесу

відбудови країни. «На двосторонньому рівні ми підтвердили нашу відданість поглибленню двостороннього співробітництва на найвищому рівні, в тому числі з метою під-

осіб, які належать до румунської меншини в Україні, включаючи право на свободу віросповідання. Отримала запевнення від пана міністра, що українська влада вживатиме всіх необхідних заходів для збереження права на проведення богослужінь румунською мовою. Я підкреслила, що повага до права на освіту та релігійні служби рідною мовою є фундаментальними правами, які поважаються в усіх демократичних державах. Домовилися продовжити прикладний та поглиблений діалог з цього питання з метою пошуку взаємовигідних рішень.»

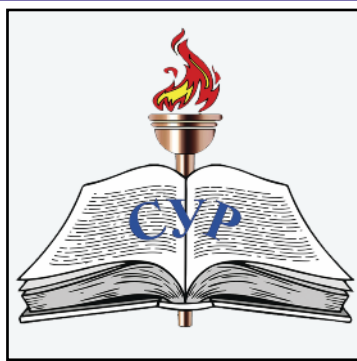
Міністерка закордонних справ Румунії Лумініца Одобеску також привітала останні події в процесі європейської інтеграції України, наголосивши на важливості продовження сталого впровадження порядку денного реформ. Вона підтвердила повну готовність Румунії запропонувати практичну підтримку Україні у переговорному процесі. «Я запевнила свого колегу у повній готовності Румунії поділитися досвідом та уроками, вивченими в процесі переговорів щодо вступу нашої країни до Європейського Союзу. Я також підкреслила внесок Румунії у забезпечення функціонування української держави та економіки, а також у пом'якшення наслідків для глобальної продовольчої безпеки. У цьому контексті нагадала про значні інвестиції в інфраструктурні проекти для сприяння українському транзиту та експорту на світові ринки в рамках європейської ініціативи «Шляхи солідарності». Ці інфраструктурні проекти відіграють важливу роль у забезпеченні транзиту українського експорту, надаючи стабільність українській економіці, і в майбутньому будуть життєво важливими для сприяння внеску міжнародного співтовариства у процес відновлення України.

(Далі буде)

Всесвітня служба Радіо Румунія
www.rri.ro/uk



вищення відносин до рівня Стратегічного Партнерства. Це зробить вирішальний внесок у забезпечення безпеки і стабільності в Чорноморському регіоні та принесе очевидні переваги громадянам Румунії та України. Разом ми продемонстрували, що передбачуваний, конструктивний і прозорий підхід зробив вирішальний внесок в інтенсифікацію нашого політико-дипломатичного діалогу і подолання ряду чутливих питань минулого двосторонніх відносин. Я обговорила з моїм українським колегою права



СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ, 10 СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМКІВ ДІЯЛЬНОСТІ

1. СУР захищає і розвиває велику і прекрасну українську родину в Румунії. Українська спільнота в Румунії має політичний потенціал, що зростає в геометричній прогресії, який тільки Союз українців Румунії може, вміє і прагне розвивати. СУР розробляє згуртовану політику, щоб зберегти в довгостроковій перспективі єдність спільноти, яка, на жаль, має багато ворогів, як внутрішніх, так і зовнішніх. Українська спільнота в Румунії – це велика і прекрасна родина. Ми захищаємо і посилюємо цю родину, незважаючи на зусилля тих, хто хоче, щоб вона була меншою, слабшою і більш розділеною. Ми маємо всі необхідні інструменти та ресурси для її захисту. Маємо інструменти та ресурси, щоб захистити силу і красу великої української родини в Румунії.

2. Ми не зупиняємося на ідеалі успадкування та увічнення краси цієї родини. Ми хочемо збільшити її шанси на успіх. Ми щодня працюємо над тим, щоб значно і переконливо підвищити ефективність української спільноти в Румунії, її шанси бути креативною, інноваційною, видовишною. Ми робимо нашу спільноту креативною, натхненною, сучасною, зі зростаючими можливостями та здібностями досягати кращі результати, існувати та виражати себе у світі.

3. Наша сила походить від сили наших переконань. Ми маємо сильні переконання, принципи та цінності. Ми несемо в собі переконання наших предків, які пережили важкі часи страждань і випробувань. Ці переконання роблять нас сильнішими. Полум'я у нашому вогнищі лише загартовує нас. Ми збережемо все те, що маємо від наших батьків, дідів і прадідів: українську мову, український костюм, українську пісню, український танець, українські звичаї, українські традиції. Ми не розпорошимо їх, не забудемо їх, не відкинемо їх. Збереження нашої ідентичності є запорукою нашої єдності та ефективності. Це ключ до нашого майбутнього.

4. Наша ідентичність – європейська. Українці в Румунії, разом з румунською більшістю, є справжніми європейцями з точки зору географії, історії, культури, освіти, менталітету та вибору. Європа - це синтетична назва того, що нас виражає, Європа – це синтетична назва того, що нас об'єднує.

5. Ми відповідально будемо європейську мрію у себе вдома. Ми захищаємо, зберігаємо і розвиваємо нашу українську ідентичність в Румунії, але також захищаємо, зберігаємо і розвиваємо наш європейський профіль. Ми сумлінно будемо Європу в Румунії, разом з румунською більшістю. Наша спільна мрія – принести сюди справжню Європу, здійснити тут європейську мрію та користуватися її перевагами. Незабаром і наші брати та друзі в Україні також зможуть здійснювати свою європейську мрію, будуючи в Києві Європу, таку ж гарну і процвітаючу, як у Лісабоні, Парижі, Лондоні чи Бухаресті.

6. Нашими інструментами та ресурсами для захисту та просування української ідентичності в Румунії є дипломатія, відповідальність та діалог. Ненависть, агресія та варварство нам чужі. Ми постійно розвиваємо конструктивний діалог з усіма, хто хоче нас зрозуміти і підтримати. Всі, хто нас розуміє і підтримує, - наші друзі. Ті, поодинокі, хто (поки що) не розуміє і не підтримує нас, неодмінно ста-

нуть нашими друзями. Наша зброя – добра воля, відкритість, діалог, дипломатія, порядність.

7. Ми постійно підвищуємо рівень та якість життя українців у Румунії. Ми підвищуємо якість їхнього життя через масштабні інвестиції в інфраструктуру, через ідеї, що генерують інвестиційні проекти. Ми створили та розвинули в СУР потужну та креативну команду, яка знає, як писати проекти, які фінансуються з європейських фондів. Наші цікаві та креативні ідеї допоможуть створити якісні проекти та залучити європейські гроші, великі інвестиції в наші громади. Ідеї породжуватимуть проекти, проекти приноситьимуть інвестиції, а наші місцеві громади процвітатимуть.

8. Ми значною мірою покладаємося на наші місцеві громади. Громада освячує місце, так само як і людина. Ми приносимо в ці громади інвестиції, ми приносимо європейські стандарти життя. Але

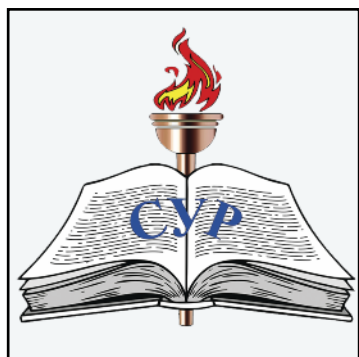
любим до того, ким ми є, повагу до принципів, переконань і цінностей ми будемо разом. Ми постійно працюємо над збереженням і примноженням в наших громадах успадкованої від наших предків спадщини. Працьовитість, віра в Бога, довіра до школи та освіти, етика, мораль, чесність і здоровий глузд, саме на цих цінностях будується процвітаюча громада, а не лише на інфраструктурних проектах. Якість нашого життя значною мірою визначається силою наших переконань, нашою повагою до традицій, а також до правил спільноти. Ми дбаємо про свою душу і свій дух, щоб не дати їм загубитися в метушні світу, який більше не вірить у коріння, традиції, цінності та приклади для наслідування.

9. У цьому божевільному світі, готовому загубитися або легко продатися, ми, українська спільнота в Румунії, є міцним якорем. Тому що ми тримаємося наших переконань, нашого особливого способу життя. Тому що ми зобов'язані і маємо честь зберігати свою ідентичність. Ми не боягузи, ми не створюємо потрясінь, ми не пропагуємо ненависть, ми не створюємо розколів. Ми – якорі стабільності, відповідальності та здорового глузду і довели це

протягом усієї нашої історії. Ми – острів рівноваги у хиткому світі. Ми були і залишаємося якорем, стабільністю і рівновагою.

10. Ми маємо все більше друзів, партнерів та союзників. Ми є частиною національної мережі партнерств, до якої входять фундаментальні державні інституції, центральні та місцеві органи влади, стратегічні установи, професіонали, культи та неурядові організації. Ми постійно розвиваємо партнерські відносини з друзями та інституціями в Україні. Ми просуваємо наші моделі передового досвіду та ефективності в Україні та Республіці Молдова. Ми вже добре представлені у Світовому Конгресі Українців, де просуваємо румунську модель забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин, як еталон передового досвіду. Ми присутні всюди в Європі та в світі завдяки нашим друзям та партнерам. Їх якість та масштаб є підтвердженням правильності обраного нами шляху: відповідальності, дипломатії та діалогу. Коло друзів української спільноти постійно збільшується, ресурси спільноти постійно зростають. Ми переконливо примножуємо нашу спадщину, у всіх її формах.





Команда переможців від СУР на місцевих виборах – 2024



Іван МІКУЛАЙЧУК
адміністратор, 40 р.
Тирнова
Арадський повіт



Іван ГРИНЧУК
перевізник, 40 р.
Киндешти,
Ботошанський повіт



Дмитро ЯВОРИНЧУК
водій, 59 р.
Киндешти,
Ботошанський повіт



Василь ДЗИЦАК
пенсіонер, 65 р.
Саку,
Караш-Северінський
повіт



Іляна ЧУПА
пенсіонерка, 69 р.
Копашиль,
Караш-Северінський
повіт



Іван ШЕЙКО
електрик, 53 р.
Палтініш,
Караш-Северінський
повіт



Лівіу ГАВА
підприємець, 35 р.
Бистрий,
Марамуреський повіт



**Олександр-Юрій
МОЧЕРНЯК**
викладач унів., 28 р.
Бистрий,
Марамуреський повіт



Василь ГРЕНЮК
залізничник, 57 р.
Бочкою Маре,
Марамуреський повіт



Михайло-Іван ЛАУРУК
адміністратор, 58 р.
Веряня Рівна,
Марамуреський повіт



Іван ОНЧА
бджолар, 56 р.
Поєніле де суб Мунте,
Марамуреський повіт



Сергій СТУЛЯНИК
адміністратор, 55 р.
Поєніле де суб Мунте,
Марамуреський повіт



**Іван-Клаудіу
БРИНЗЯНИК (примар)**
економіст, 46 р.
Ремети,
Марамуреський повіт



Іван ДУБОВИЧ
сантехнік, 57 р.
Ремети,
Марамуреський повіт



Михайло МАНЗЮК
електромеханік, 41 р.
Ремети,
Марамуреський повіт



Василь ПАСИНЧУК
викладач, 73 р.
Ремети,
Марамуреський повіт



Маріян-Радун РОМАН
механік, 54 р.
Ремети,
Марамуреський повіт



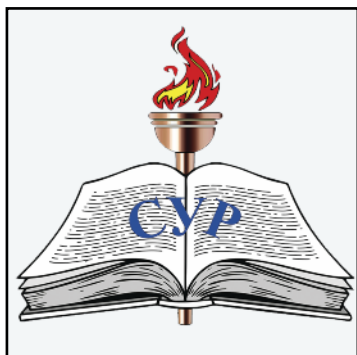
Марія ШТЕФАН
викладачка, 55 р.
Ремети,
Марамуреський повіт



**Константин
МАНЯ-БІЛІЧ**
інженер лісового госп., 40 р.
Кривий,
Марамуреський повіт



Іван РЕКАЛО
підприємець, 42 р.
Кривий,
Марамуреський повіт



Команда переможців від СУР на місцевих виборах – 2024



Іван БОДНАР
заступник директора, 54 р.
**Русково,
Марамуреський повіт**



Анна КОРЖУК
секретарка, 35 р.
**Русково,
Марамуреський повіт**



Пінтя МАРІЧУК
пенсіонер, 69 р.
**Русково,
Марамуреський повіт**



Марія МОРОЗ
викладачка, 56 р.
**Русково,
Марамуреський повіт**



Іван БУМБАР
столяр, 53 р.
**Мікула,
Сату-Марський повіт**



Василь БУЧУТА
економіст, 48 р.
**Мікула,
Сату-Марський повіт**



Василина МОТІКА
косметологиня, 56 р.
**Теребешти,
Сату-Марський повіт**



**Петро-Штефан
ШОЙМАН**
викладач, 36 р.
**Балківці,
Сучавський повіт**



Елена ТОРАК
народна майстриня, 53 р.
**Бродина,
Сучавський повіт**



Богдан МІСЮК
викладач, 32 р.
**Бряза,
Сучавський повіт**



Константина БУРСУК
викладачка, 30 р.
**Ватра Молдовіцей,
Сучавський повіт**



Філарет ФЕРКАЛ
ветеринар, 48 р.
**Ватра Молдовіцей,
Сучавський повіт**



Василь МЕХНО
підприємець, 58 р.
**Ізвоареле Сучевей,
Сучавський повіт**



Вікторіца КОРУЦ
доглядачка, 40 р.
**Молдова Сулиця,
Сучавський повіт**



Флоріка-Зірка ЯНОШ
викладачка, 55 р.
**Сірет,
Сучавський повіт**



Іван ГОРБАН
робітник, 52 р.
**Ульма,
Сучавський повіт**



Джорджіяна КІМ'ЮК
викладачка, 40 р.
**Ульма,
Сучавський повіт**



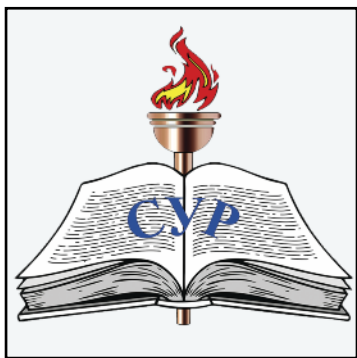
Ніколай ЧОКАН
адміністратор, 59 р.
**Ульма,
Сучавський повіт**



Георге ДАНІЛА
ветеринар, 55 р.
**Бара,
Тіміський повіт**



Василь КОНДРЕЙ
пенсіонер, 73 р.
**Бетхаузен,
Тіміський повіт**



Команда переможців від СУР на місцевих виборах – 2024



Іван ЛОНГА
пенсіонер, 69 р.
Бирна,
Тіміський повіт



Маріана КУБАШ
викладачка, 46 р.
Віктор Влад Деламаріна,
Тіміський повіт



Василь РОСОХА
водій швид. допомоги, 48 р.
Гавождія,
Тіміський повіт



Василь ШАНДОР
дяк-кантор, 62 р.
Кричово,
Тіміський повіт



Олександра-Косміна ЧІН
інженерка, 34 р.
Огаба Лунга,
Тіміський повіт

У КОНСТАНЦІ ВІДБУВСЯ КРУГЛИЙ СТІЛ НА ТЕМУ «НОВИЙ ГОЛОС У МІЖЕТНІЧНІЙ ГАРМОНІЇ ТОМІСА»



Сорін ЛАВЕР
лісничий, 48 р.
Кричово,
Тіміський повіт



Лучіка ГЕРМАН
бібліотекарка, 48 р.
Кришан,
Тулчанський повіт

Союз українців Румунії організував у суботу, 28 вересня, у Констанці круглий стіл на тему «Новий голос у міжетнічній гармонії Томіса», перший захід, проведений після відкриття нового приміщення СУР в цьому місті. На заході були обговорені теми, пов'язані з етнічною та культурною гармонією Добруджі, з наголосом на поточних викликах та можливостях.

Дебати були поділені на два розділи: «Історична модель культурної, етнічної та конфесійної злагоди Добруджі» та «Можливості для співпраці та згуртованих проєктів нацменшин у Добруджі». У них взяли участь представники місцевої влади, етнічних та академічних спільнот, а також організацій, які працюють з українськими біженцями.

Серед учасників були присутні керівниця Служби з надзвичайних ситуацій та європейських справ Інституту префекта Ліліана Піскану, проф. др. Маріан Зідару, президент Грецької громади «ЕЛПІС» Антон Антоніадіс, генеральний секретар Демократичного союзу турків Румунії Ервін Ібраїм, представниця Болгарської громади «ЕДІНСТВО» Теодора Карпуз, представниця Центру регіональної інтеграції Александра



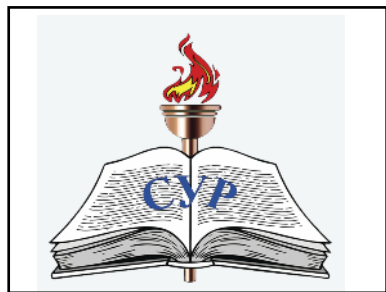
Сімон, представниця JRS Румунія Ольга Попова, координатор World Vision Румунія –

Констанца, Резван-Кетелін Нікола та президент Асоціації «Новополіс» Ірис Алексі.

Відкриваючи захід, голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький підкреслив важливість добруджанської моделі культурного співіснування, роль національних меншин в її консолідації та підтримку етнічних громад з боку румунської держави. Він також відзначив роль нового представництва СУР у підтримці української громади та українських біженців у регіоні, наголосивши, що воно може стати платформою для розвитку спільних проєктів.

Свою чергою, депутат і член парламентської фракції національних меншин Варол Амет підкреслив ефективність міжетнічної, міжкультурної та міжконфесійної моделі в Добруджі та роль місцевої української громади у вдосконаленні цієї моделі шляхом діалогу та співпраці.

Учасники обговорили поточні виклики та можливості для співпраці між нацменшинами, владою та установами, що працюють з біженцями. У висновках було підкреслено необхідність зміцнення цих зв'язків та розробки конкретних проєктів для добробуту всіх етнічних громад регіону.



ПРІОРИТЕТНІ ДІЇ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕДСТАВНИКА СУР У ПАЛАТІ ДЕПУТАТІВ У ПЕРІОД 2020-2024 РР.

1. Насичена та відповідальна парламентська діяльність, зосереджена на пріоритетах української спільноти в Румунії. Конкретні цифри: 119 виступів, з яких 66 політичних заяв; 138 запитів та звернень; 32 ініційовані законопроекти, з яких 7 прийнятих законів. Ми з великою моральною відповідальністю відстоювали інтереси української спільноти у румунському парламенті і, в ролі представника цієї спільноти, були активною частиною політичного життя, відповідальною складовою механізму прийняття рішень на національному рівні, фасилітатором проектів для наших місцевих громад.

2. Відповідальне представництво спільноти на національних та міжнародних діалогових майданчиках. Представник СУР відстоював інтереси спільноти в Парламенті Румунії як у Фракції національних меншин, так і в Комітеті з питань культури, мистецтва та ЗМІ (заступник голови), а також у 4 групах дружби з парламентами інших країн (Парламентська група дружби з Канадою, як секретар, Парламентська група дружби з Україною, Парламентська група дружби зі Швейцарією та Парламентська група дружби з Естонською Республікою). У 2024 році представник СУР був обраний регіональним віце-президентом Світового Конгресу Українців, найпотужнішої міжнародної організації української діаспори. Таким чином, ми підвищили видимість української спільноти Румунії та розширили коло її друзів у Румунії, в Україні та в світі.

3. Безумовним пріоритетом СУР була політична боротьба за консолідацію ідентичності української спільноти в Румунії, збереження, розвиток і популяризація її цінностей та традицій, рідної української мови, українського народного вбрання, народних пісень, танців і специфічних звичаїв. Ми зберегли незмінною нашу ідентичність, яку нам передали наші прадіди, діди та батьки в тих місцях, де ми народилися.

4. Каталізатор та координатор національної підтримки української спільноти. Визначення, посилення, диверсифікація та реалізація пріоритетів з підтримки центральних та місцевих органів влади Румунії для утворення ідентичності української спільноти в Румунії, доступу до освіти рідною мовою та визначення шляхів вирішення її потреб та проблем – були в центрі нашої уваги. Завдяки нашим зусиллям українська спільнота постійно перебуває на порядку денному роботи та дій центральних і місцевих органів влади, мобілізується та координується на постійній основі керівництвом СУР. Завдяки постійному конструктивному діалогу, наполегливості, дипломатії та відповідальності ми згуртували всіх друзів спільноти в Румунії, всі інституційні та громадські ресурси країни, щоб бути поруч з українською спільнотою, розуміти, знати, шанувати та любити її.

5. Розвиток місцевих українських громад. Ми принесли значні інвестиції в наші місцеві громади, на десятки і сотні мільйонів євро. Сформувавши стратегічні інвестиційні цілі, що фінансуються з державного та місцевих бюджетів. Ми розробили проекти, що фінансуються ЄС для розвитку наших місцевих громад. Створили команди експертів з написання проектів, що фінансуються ЄС. Ми побудували міцні партнерські мережі з найважливішими установами Румунії та сусідніх країн для написання та реалізації інвестиційних проектів на благо наших громад. Створили міцні передумови для їхнього



сталого розвитку. Ми постійно мобілізували ідеї, проекти, людей і ресурси для розвитку наших громад, розбудови інфраструктури, розвитку матеріальної та освітньої бази тощо. На основі цих проектів українські громади поступово стануть процвітаючими, заможними. Ми працювали і працюємо постійно, відповідально, творчо та з помітними і переконливими результатами, щоб підвищити рівень та якість життя українців Румунії.

6. Збільшення представництва української спільноти в органах місцевого самоврядування. На місцевих виборах 2024 року ми досягли збільшення приблизно на 25% нашого повітового та місцевого представництва. У 8 повітах (Арадському, Ботошанському, Марамуреському, Сату-Марському, Сучавському, Тіміському, Караш-Северінському та, вперше, Тульчанському) маємо рекордну кількість місцевих представників. Ми значно і переконливо підвищили ефективність роботи місцевих адміністрацій та наших місцевих обранців у цих органах. Від їхніх проектів, бачення та сили на місцевому рівні залежатимуть великі проекти спільноти. Ми неухильно збільшуємо представництво української спільноти в органах місцевого самоврядування і зробимо наших представників на місцях сильною командою експертів та посадовців, які принесуть якісні проекти та великі інвестиції у свої громади.

7. Посилення культурних, гуманітарних, освітніх обмінів з Україною: збільшення підтримки з боку українських органів влади та місцевих громад для задоволення освітніх та самобутніх потреб української спільноти в Румунії (надання книг та підручників, підготовка вчителів української мови, логістична та матеріальна підтримка тощо). Ми привезли до наших громад українські книжки з України, необхідні педагогічні та матеріально-технічні засоби для викладання української мови, знайшли друзів та партнерів для реалізації наших великих проектів у сфері освіти.

8. Просування з високої трибуни Парламенту ініціатив, які зміцнюють європейське покликання Румунії та європейське покликання української спільноти в Румунії: ми просували високі стандарти ефективності в освіті, проекти для молоді, для прийдешніх поколінь, проекти та стандарти ефективності у місцевій адміністрації, зелені (екологічні) ініціативи. Європейські цінності, молодь, освіта та навколишнє середовище були нашими постійними цілями та пріоритетами. У нестабільному світі ми були якорем стабільності, балансуєчим фактором, європейським якорем.

9. Сприяння та зміцнення двосторонніх відносин між Румунією та Україною на постійній основі: сприяння контактам між центральними та місцевими органами влади, діловими колами, місцевими представниками української спільноти та місцевими представниками української влади на рівні областей, районів та громад тощо. Ми були «приводним пасом» двосторонніх відносин між Румунією та Україною, мостом великих проектів у двосторонніх відносинах, елементом, який уможливив бажання сторін розбудовувати стратегічне партнерство. Разом з румунською спільнотою в Україні ми є гарантією та фундаментом стратегічного партнерства між Румунією та Україною, духовним мостом, по якому можна рухатися в обох напрямках.

10. Постійне посилення підтримки європейських устремлінь України та Республіки Молдова, а також підтримки українських переселенців, які знайшли прихисток у Румунії. Ми розробили і реалізували сотні проектів підтримки переселенців, були частиною більш широких національних зусиль, спрямованих на полегшення їхнього в'їзду і перебування в Румунії, спрощення і полегшення їхнього розміщення та інтеграції в румунське суспільство. Війна в Україні перевірила і зміцнила нашу здатність до згуртованих дій, а також нашу здатність підтримувати біженців. Ми також є частиною більш широких національних зусиль з надання багатовекторної підтримки Україні в цій війні і підтримки європейських та євроатлантичних прагнень України та Республіки Молдова.

У Галаці вшанували пам'ять Гетьмана Івана Мазепи

У понеділок, 30 вересня, в амфітеатрі Художнього ліцею ім. Дімитрія Кукліна в Галаці відбувся захід «Гетьман Іван Мазепа – між міфом та історичною реальністю», який вже третій рік поспіль організовує Галацька філія Союзу українців Румунії.

Подія відкрилася круглим столом за участю науковців з України та Румунії. Голова Галацької філії СУР Іляна Леон, відкриваючи захід, підкреслила зв'язок між великим українським гетьманом і героєм та містом Галац, де в наші дні два великих квартали носять його ім'я: Мазепа I та Мазепа II. Вона також згадала вражаючу історію похо-

вання Гетьмана у церкві Святого Георгія, зруйнованій комуністичним режимом у 1960-х роках, коли його кістки були втрачені, і підкреслила, що цю історію повинна знати громада Галаца, особливо в нинішньому контексті, коли зв'язки між двома країнами посилюються, на тлі війни в Україні та напливу біженців.

У презентації «Історія та культура українців Північної Добруджі» В'ячеслав Кушнір, доктор історичних наук, професор, декан Історично-філософського факультету Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, підкреслив, що за часто драматичними історичними подіями криється глибокий урок про те, що зміни часто неминучі, а адаптивність є ключем до виживання.

Презентація Наталії Олександрівни Петрової, викладачки кафедри археології, етнології та всесвітньої історії та заступниці декана Історико-філософського факультету Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, під назвою «Гетьман Іван Мазепа – між міфом та історичною реальністю», висвітлює вражаючу меценатську діяльність Мазепи, який збудував десятки церков та шкіл.

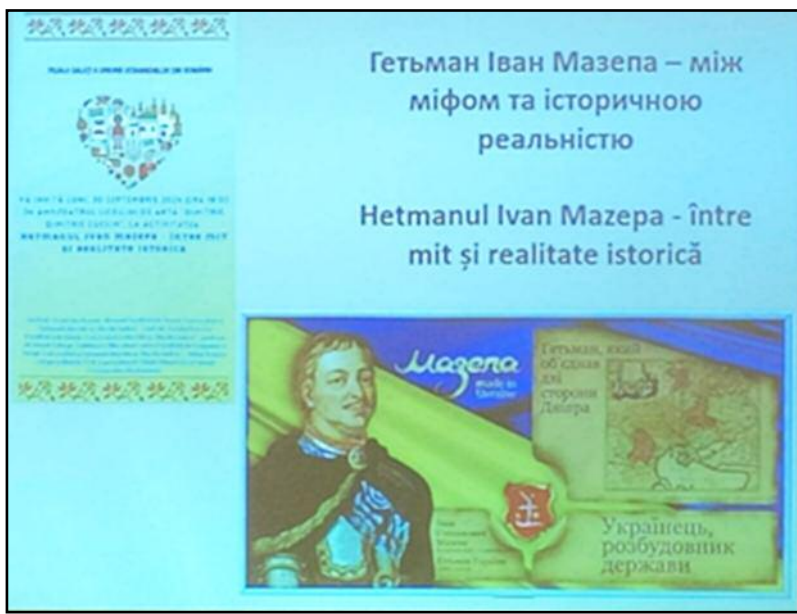
Також були обговорені суперечки довкола його особи-

стості, зокрема, спроби Росії містифікувати історичну правду та зобразити його як зрадника. Вчителька історії та права Ольга Яблокова розповіла, що у своїй роботі з дітьми біженців вона намагається донести до них, що вивчення історії – це не лише моральний обов'язок, але й спосіб зрозуміти сьогодення, сповнене болючих викликів.

Заступник голови Союзу українців Румунії та голова Бухарестської філії СУР, письменник і перекладач Михайло Трайста розповів про тісні зв'язки Гетьмана Івана Мазепи з румунськими правителями, особливо з Господарем Константіном Бринковяну, з яким він вів таємні розмови, використовуючи спеціальний шифр. За підтримки Константіна Бринковяну та Івана Мазепи у 1706–1708 роках в Алепо було надруковано кілька видань «Євангелія» арабською мовою. Михайло Трайста також розповів аудиторії легенду монастиря Бразь у Вранчі, записану румунським румунським письменником, просвітителем та літографом Георгієм Асакі, в якій йдеться про таємне кохання між Мазепою та донькою одного молдовського боярина.

Наприкінці заходу хор «Ясниця» Галацької філії під керівництвом Ольги Чернієнко представив концерт українських пісень, чим дуже порадував учасників. Цей захід продемонстрував, що історія дає зразкові моделі, які можуть спрямовувати людей до стійкості, розуміння та сприйняття інших.

www.uur.ro



Про Мазепу та виклики українських переселенців, у Галаці

Не вперше ми у Галаці з метою популяризації знань про українців у Північній Добруджі і ім'я Івана Мазепи в Галаці. Очільниця філії Союзу українців в Румунії у цьому місті на березі Дунаю пані Іляна Леон вчоргове організувала зустріч в ліцеї мистецтва імені Дмитра Кукліна. Ось і цього разу знову завітав з Бухаресту відомий письменник, драматург, представник Союзу українців Румунії Михайло Трайста, який поділився цікавою розвідкою на тему «Мазепа і Румунія». Звісно і я з Наталією Петровою підготували відповідні повідомлення.

Приємно було поспілкуватися з нашим колегою професором Нижньодунайського університету Джорджем Єнакі, який передав для бібліотеки останні цікаві видання. Та з особливою приємністю спостерігали творчість українських дітей, які не забувають про українську культуру тут в Галаці, в Румунії, де вони опинилися як біженці, рятуючись від війни. Чи надовго? Українці, які з різних причин покидають свою батьківщину, потрапивши за кордоном в інше соціокультурне середовище, стикаються з проблемами адаптації. Це природний стан і природний процес, який був, є і буде.

Наразі в Румунії чимало переселенців, вони змушено покинули Україну у 2022 році. У Галаці і в Тульчі їх тисячі (чисельність динамічна і постійно змінюється). Хтось планує повернутися в Україну, не мало залишаться в Румунії і поповнять українську діаспору. Все не просто, особли-

вого потрібні знання, зусилля і навіть історичний досвід минулого.

А він є. В кінці XVIII – на початку XIX ст. українці переселилися до Північної Добруджі і Нижнього Подунав'я. Тоді перед ними також постала проблема збереження своєї ідентичності. Вони її вирішили завдяки компактному розселенню, функціонуванню української мови, використанню звичаєво-обрядових практик, організації традиційного побуту тощо.

Така самоорганізація зберегла українців і вони утрималися як стійка етнічна спільнота в етнографічному розмаїтті завдячуючи передовсім українській самосвідомості. Саме вона стала консолідуючим стрижнем, згуртувала українців у самодостатню етнічну групу, яка у XIX ст. вирізнялась своєю суб'єктністю в регіоні. Однозначно наведений історичний досвід принаймні XIX – першої половини XX ст., не втратив актуальності. Тому одне з питань зустрічі з аудиторією, переважно українцями-переселенцями, стосувалося розгляду цих історичних адаптаційних практик.

Щодо Івана Мазепи...інтерес до цієї видатної історичної постаті в Галаці зростає. Є матеріал для роздумів.

В'ячеслав КУШНІР



во в освітній сфері. Частина дітей продовжує навчання в Україні дистанційно, частина навчається одночасно за українською і румунською програми, частина опановує знання в румунських школах. Важливим завданням у даній реальності не втратити здатність до самоідентифікації. Та для

Протокол про співпрацю між СУР та Сучавською та Редеуцькою Архієпархією

У п'ятницю, 4 жовтня, в Сучаві відбулося підписання протоколу про співпрацю між Союзом українців Румунії та Сучавською та Редеуцькою Архієпархією. Документ підписали голова СУР Микола-Мирослав Петрецький та Високопреосвященний архієпископ Калінік. Протокол посилює підтримку української спільноти в Румунії, зосереджуючись на збереженні та просуванні культурної та духовної ідентичності етнічних українців.

Документ є результатом переговорів, які Микола-Мирослав Петрецький провів 15 лютого, під час робочого візиту до Єпархіального центру в Сучаві, де його тепло прийняли Його Високопреосвященство архієпископ Калінік та Преосвященний отець Михайл Кобзюк, Єпархіальний радник. Під час цієї зустрічі була обговорена необхідність зміцнення співпраці між СУР та Архієпархією з метою підтримки духовного життя українських громад Сучавщини.

Підписаний 4 жовтня протокол є конкретним кроком у цьому напрямку та забезпечує чіткі та прозорі рамки для спільних проєктів і дій, спрямованих на підтримку збереження української мови, розвиток традицій та зміцнення духовної ідентичності етнічних українців Румунії.



«Підписаний сьогодні протокол є також важливим кроком у запобіганні будь-яким спробам розділити нашу спільноту та в підтримці українських біженців, які зараз знаходять прихисток в наших громадах. Це партнерство активно сприятиме популяризації наших традицій, підтримці освітніх проєктів та збереженню духовної єдності української громади. Я підтверджую своє зобов'язання підтримувати всі релігійні конфесії до яких належать українці Румунії та активно сприяти збереженню нашої духовної та культурної ідентичності для майбутніх поколінь» – зазначив Микола-Мирослав Петрецький.

На церемонії підписання протоколу були присутні голова Сучавської філії СУР Ілля Саучук, генеральний секретар СУР Ірина-Люба Горват та заступник голови СУР Іван Рекало. Разом представники Союзу українців Румунії підкреслили важливість цього партнерства не тільки для Сучавського повіту, але й для всієї української спільноти Румунії, враховуючи конфесійне розмаїття та специфічні потреби кожного регіону.

www.uur.ro

Українські православні парафії в Сучавському повіті, які підпорядковані Сучавській та Редеуцькій Архієпархії, відіграють життєво важливу роль у збереженні та передачі українських релігійних та культурних цінностей, тому протокол спрямований на підтримку та подальший розвиток співпраці, з тим, щоб усі українські православні церкви отримували потрібну їм підтримку.

Для Союзу українців Румунії підтримка всіх релігійних культів української меншини, незалежно від географічної зони проживання чи конфесії, є одним із основних пріоритетів. З огляду на те, що в Сучавському повіті за останнім переписом населення зареєстровано близько 8 000 етнічних українців, такий протокол є надзвичайно важливим для збереження згуртованості та духовної спадщини української громади.

В останні роки парафії в населених пунктах, де проживають українці, отримали фінансову підтримку як від Союзу, так і з державного бюджету, завдяки поправкам до відповідного закону, ініційованим депутатом від Союзу українців Румунії Миколою-Мирославом Петрецьким. СУР - єдина організація, яка надає постійну підтримку українським церквам протягом останніх двох десятиліть, а підписання протоколу про співпрацю є підтвердженням відданості СУР посиленню співпраці в духовній сфері на благо української спільноти.



Румунське слово DOR та його відлуння

Серед ключових слів румунської лінгвокультури найперше місце належить практично неперекладному слову „dor“ (< народнолат. dolus від dolere „хворіти, страждати“), яке постійно присутнє в прецедентних текстах – фольклорі, інтимній ліриці Васіле Александрі, Міхая Емінеску, Тудора Аргезі, філософських творах Лучіана Благи, властиве типовим фразам на зразок *mi-e dor de tine* „мені тебе бракує“ (однак це лише один із можливих перекладів). Видатний український Майстер художнього перекладу Григорій Кочур (1908-1994), відтворюючи українською мовою ліричний шедевр Міхая Емінеску – поезію „До зірки“ („La steaua“), знайшов вдалий відповідник до неперекладного румунського слова „dor“ (Tot astfel când al nostru dor „Так сум кохання пролетів“ – початок заключної строфи), адже це і „1) палке бажання, прагнення; 2) туга; 3) скорбота, сум; 4) любов; 5) смак, апетит”

У румунській лінгвістиці чимало писали про DOR як ключове слово румунської лінгвокультури, тому я вирішив звернутися до його тлумачення в українському красному письменстві. Чи не найкраще семантичне наповнення румунського концепту „DOR“ передав відомий сучасний письменник, Голова Національної спілки письменників України (2011-2014), Віце-Президент Товариства „Україна-Румунія“ Віктор Баранов (1950-2014), випускник кафедри загального мовознавства і класичної філології КНУ імені Тараса Шевченка 1974 р. у романі „Смерть по-

білому“: «Я не казала тобі, що трохи знаю румунську мову – вивчала її в університеті як факультатив та й захопилася. Так от, у румунів є слово „dor“, яке не перекладається іншими мовами. „Dor“ – це й кохання, і туга, і нездій-



сненне бажання, і непояснимий стан душі, коли тебе опосідає мрія, але вона не має конкретного образу, обрису, вираження. Румуни співають „dorule, măi dorule“ – і мовби сповідаються перед собою, шукають у власному серці щось потаємне; от якби воно випірнуло

враз на поверхню почуття й свідомості і ошасливило, принесло давнождану радість, дало новий сенс життя... „Dorule“ то наче пісня до самого себе і про себе самого; проказуючи це слово, ти ніколи не злукавиш, не піддасися омані, не підпустиш до себе нечистого й на версту. „Dor“ – лоскїтливє бриніння твого ества, легке сп'яніння від суму, просвітленого усвідомленням дарованого тобі життя з його радощами й прикрощами, а їх одне без другого якраз і не буває. А ще особливий „dor“ – передчуття кохання, яке неодмінно знайде тебе, нехай навіть воно поки що десь ходить-блукає дальніми стежками. Мабуть, найближчим у нашій мові до румунського „dor“ є забуте, майже не вживане сьогодні слово „щем“. Я вчитала в одного поета рядок – „хай ще мить пощемить“. Наче про мене сказано. Кожна проживана мить щемить мені під серцем, той щем ні гіркий і ні солодкий, він просто щем, непояснимий іншими словами. Мене зрозуміє тільки той, хто так само спізнавав це майже анахронічне вже відчуття-почуття. „Хай ще мить пощемить“. Щем-dor – це також і те, що лишається нам після втрати. Але це не пам'ять, не спомин, не нитка, що тягнеться слідом за нами з минулого. Це – замість усього того й водночас надійна засторога від усього того. Знай, коханий: нині зі мною скрізь і завжди – dor і щем».

Віктор Баранов – український письменник, поет, перекладач. Голова Національної спілки письменників України (із жовтня 2011 по липень 2014), головний редактор літературного журналу «Київ», віце-президент Товариства «Україна-Румунія», член Комітету з присудження щорічної премії Президента України «Українська книжка року». Він перекладав з румунської твори Міхая Емінеску, Тудора Аргезі, Фенуша Нягу, Джордже Кашбука, Лучіана Благи та інших.

Сергій ЛУЧКАНИН

Духовна пожива

Хто Хоче Йти Слідом за Мною...

Уважно розглядаючи кожну із чотирьох Євангелій, можна побачити, що Христос не навчав людей ні там де відбувалися великі події, ні в синагогах, а найчастіше йшов в якесь малолюдне або безлюдне місце і лише ті, хто дійсно бажав слухати Його, йшли слідом за Ним. Не старався Ісус мати якусь користь з великих празників або змушувати когось слухати Його слово. Він йшов кудись на окраїну і там навчав, зцілював, відкривав очі до пізнання істинного Бога.

Наприклад, у Нагірній проповіді, що об'єднує в собі низку повчань Ісуса Христа, що записані в 5, 6 і 7 главах Євангелія від Матвія, зазначається, за Ним йшла велика кількість людей з двох причин: тому що ніхто їм цього не казав і тому, що Він мав велику силу, яка зміцнювала учнів і тих, хто слухав Його, зцілювала багатьох людей. Нікого Христос не змушував слухати Його проповіді або бути Його учнем. Люди йшли за Ісусом виключно з власної волі.

Хоч Господь і бажає, щоб усі люди спаслися і дає цю можливість всім, Він нікого не змушує до цього, хоча міг би це робити. Бог подарував нам свободу і розум. Завдяки цьому дару свободи, людина може сама вирішувати йти за Богом або ні. Водночас йти за Господом означає йти лише одним шляхом – Хресною дорогою. «Коли хто хоче йти за мною, хай зречеться себе самого, візьме на себе хрест свій та йде слідом за мною» (Мк. 8:34).



(Закінчення на 16 стор.)

отець Іван ЮРЧА

ПРИЙШЛА ДО НАС ОСІНЬ ЗОЛОТА!

(Казка)

Жила-була на світі Осінь. Вересень, Жовтень, Листопад – сини Осені. Жили та господарювали вони окремо. Тож вирішила мати Осінь відвідати своїх синів, побачити, як вони живуть.

Спочатку заглянула в господарство старшого сина Вересня. Там вона побачила свого сина лагідного, веселого, багатого, щедрого.

Задоволена побаченням, матуся Осінь вирушила далі в гості до середнього сина. Жовтень зустрів її різнобарвністю кольорів, золоті килими постелив матері під ноги. Але йому ніколи було й поговорити зі старенькою, – весь час малює син, усе в роботі...

Помандрувала Осінь у гості до Листопада, найменшого сина. А він струшує сердито листя з дерев, лякає пташок. Матуся за це розсердилась на сина, повернулася, стомлена, додому й заснула міцним сном.

А коли прийшла її пора, то вона прокинулася і повернулася до рідного краю.



Наталя ГУРКИНА

ОСІНЬ-ГОСПОДИНЯ

Завітала до села
Осінь-господиня.
Лад усюди навела,
Зібрала насіння...
Бараболу у мішки,
Яблука – в комору,
Щоб було на пиріжки
У зимову пору.
Виноград увесь – на сік,
Гарбузи – для каші.
Вистачить тепер на рік
Всій родині нашій!



ЦІКАВИНКИ ПРО ХЛІБ

Хліб винайшли випадково

Перший буханець зробив древній єгиптянин, який випадково залишив суміш борошна і води у теплій печі на ніч. Коли він повернувся, він змітив м'яке тісто, набагато апетитніше, ніж тверді коржі, які він готував до того часу.

Походження сендвічів

Один з найпопулярніших різновидів канапок – «Сендвіч» був названий на честь графа Сендвіча – відомого картяра. Саме він придумав класти м'ясо між двома скибками хліба, щоб не забруднити руки за грою.

Відмова від хліба – найгірше покарання

З перших століть нашої ери в Індії існував закон, за яким злочинців карали тим, що на певний час забороняли їсти хліб. При цьому індійці були впевнені, що той, хто не їсть хліб, матиме погане здоров'я і нещасну долю. І говорили при цьому: «Все є їжа, але хліб – її велика мати».



Чому хліб пахне так смачно?

Виявляється, що запах хліба – один із найбагатіших і складніших за своїм складом. Виникає він при взаємодії більш, ніж шістдесяти ароматичних елементів. З одного зернятка виходить близько двадцяти міліграмів борошна, а це означає, що для випічки одного батону потрібне борошно від помелу приблизно 10 тисяч зерен.

<https://vseosvita.ua/library/embed/001ue6-c783.docx.html>

ПРІОРИТЕТ СУР - ЯКІСНА ОСВІТА І РІВНИЙ ДОСТУП ДО НЕЇ

Марамуреська філія Союзу українців Румунії у партнерстві з Педагогічним ліцеєм імені Тараса Шевченка в Сігету-Мармаціей організувала 3 жовтня в актовій залі навчального закладу масштабний захід, присвячений Всесвітньому дню освіти (вчителя). Під назвою «День освіти – підвищення якості освіти українською мовою: виклики та рішення» подія об'єднала вчителів, шкільних інспекторів та лідерів громад для обговорення стратегій підтримки освіти рідною українською мовою. Насичена програма заходу включала панельні дискусії та інтерактивні воркшопи, зосереджені на рішеннях, необхідних для розвитку освіти українською мовою.

На заході також був присутній голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький, який підкреслив фундаментальне значення освіти українською мовою для українців Мараморощини та для всієї української спільноти загалом. У своєму виступі він підкреслив, що освіта є фундаментальною основою для будь-якої національної меншини у збереженні мови, культури, традицій та звичаїв. Микола-Мирослав Петрецький також подякував організаторам за запрошення та підтвердив постійну підтримку Союзу розвитку україномовної освіти через конкретні



програми, такі як курси підвищення кваліфікації для вчителів та конкурси й олімпіади для учнів, включаючи підтримку молодих людей, які бажають навчатися у провідних вищих навчальних закладах країни.

Микола-Мирослав Петрецький підкреслив чудові результати, які показали учні на олімпіаді з української мови та літератури, відзначивши збільшення кількості дітей, які вивчають українську мову. Крім того, він сказав, що нові механізми, внесені до закону «Про освіту» завдяки його парламентським зусиллям, спрямовані на те, щоб зробити українську освіту більш привабливою як для учнів, так і для вчителів, наголосивши на чудовій співпраці з Міністерством освіти, повітовими шкільними інспекторатами та школами з українською мовою навчання. Він подякував директорці ліцею ім. Тараса Шевченка Лукреції Семенюк за плідну співпрацю, а також вчителям та інспекторам, які плекають в душах дітей любов до української мови, культури, до наших звичаїв, історії, народного побуту тощо.

У заході взяли участь посадовці та фахівці в галузі освіти та представники Союзу українців Румунії, зокрема: генеральний шкільний інспектор Михайл Космін Поп, заступник генерального шкільного інспектора Філіп Дан Андрей, лідери української спільноти Ілля Саучук, Василь Пасенчук та Ірина Люба Горват. Учасники дискусії обговорили актуальні питання у сфері освіти, зокрема виклики україномовної освіти, визначення можливостей для подальшого розвитку, роль громади та влади у підтримці цього виду освіти. Семінари, у свою чергу, надали учасникам можливість обговорити шляхи досягнення видатних академічних результатів та інтеграції українських біженців у румунську систему освіти. Наостанок представники Союзу українців Румунії підтвердили свою рішучість постійно підтримувати освіту рідною мовою та реагувати на виклики, пропонуючи ефективні та сучасні рішення.

www.uur.ro

Духовна пожива

Хто хоче йти Слідом за Мною...

(Закінчення. Поч. на 14 стор.)

Дорогою до Бога є хресна дорога, шлях, яким йшов Спаситель. Якби була якась інша можливість, то Господь показав би її нам. Тому, якщо він показав нам лише цю дорогу, то треба йти лише нею. Ми, сучасні християни, коли бачимо, що хрест нашого життя є важким, часто не хочемо його носити і шукаємо різні способи позбутися його або навіть хулимо Бога, за те, що Він зму-

шує нас нести такий важкий хрест. Інші думають, що Бог забув про їхнє терпіння. На жаль, дуже рідко трапляється, так щоб християнин зрозумів, що все те, що відбувається з ним є у Божому плані та, що Бог не дає людині непосильний хрест. А по-друге: усім нам треба знати, що Святий Апостол Павло говорить, що той, хто не несе хрест свій не може отримати вінець.

Спасіння не є обов'язковим для всіх,

хоча Христос цього прагне. Кожній людині дається можливість обирати чи хоче вона йти Хресною дорогою. Ісус нікому не обіцяє, що буде легко подолати всі спокуси, випробування і страждання у цьому житті, але Він обіцяє тим, хто йде за Ним на землі, радість і щастя у вічності. А вічна радість не є недосяжною, це в наших силах, нам лише варто тільки захотіти, а все решта зробить Той, за яким ми пішли слідом.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – Василь КАПТАРУ

Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redakției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.